

FRONTERA SARDA

ASSIGNACIÓ CONJUGACIONAL MOTIVADA: ALGUERÈS I SASSERÈS EN CONTACTE*

INTRODUCCIÓ

El canvi de conjugació normalment es presenta com un resultat excepcional —o *analògic*, en termes tradicionals— durant l'evolució d'una llengua i, per aquest motiu, es considera que és un fenomen idiosincràtic i no previsible. Tanmateix, existeix la possibilitat que en algun cas la migració conjugacional hagi actuat com a mecanisme reparador de problemes fonològics, alternatiu als mecanismes reparadors més corrents, que són d'índole fonològica. A Lloret (2002a) s'il·lustra aquesta tesi a partir de l'estudi dels verbs en -ÈRE, derivats de la segona conjugació llatina -ÈRE i de la tercera -ÈRE, pel canvi -ÈRE > -ÈRE que, com en provençal, van experimentar els verbs en català. L'evolució d'aquests verbs en els dialectes catalans palesa que, tot i que els problemes fonològics derivats dels grups consonàntics deficients que haurien resultat de l'elisió —regular— de la vocal breu medial, normalment s'han resolt recorrent a diferents solucions fonològiques (1), també hi ha algun cas en què s'ha acudit, alternativament, al canvi morfològic (2) i fins i tot, més esporàdicament, al canvi lèxic (3).

(1) Solucions fonològiques

a) Manteniment, excepcional, de la vocal breu medial

VINCÈRE > <i>vèn.cer</i>	TORQUÈRE > *TORCÈRE > <i>tòr.cer</i>	
CONOSCÈRE > <i>conèi.xer</i>	CRESCÈRE > <i>créi.xer</i>	NASCÈRE > <i>nài.xer</i>
TEMÈRE > <i>té.mer</i>	FUMÈRE > <i>fú.mer</i>	PREMÈRE > <i>pré.mer</i>
PLANGÈRE > <i>plà.nyer</i>	STRINGÈRE > <i>estrè.nyer</i>	CURRÈRE > <i>có.rrer</i>

* Aquest estudi forma part del projecte HUM2007-65531/FILO (veg. <http://www.ub.edu/linca>), subvencionat pel Ministeri de Ciència i Innovació i el FEDER i per la Generalitat de Catalunya (grup de recerca consolidat 2009SGR521). Els resultats obtinguts també han estat en part exposats a *Décembrettes 6: Colloque International de Morphologie* (Bordeus, 2008) (veg. Lloret 2009). Agraïxo a Andreu Bosch, Maria Cabrera i Luca Scala l'ajut que em van prestar a l'hora de recollir les dades de l'apartat II del treball.

b) Epèntesi consonàntica

MOLÈRE > *mol.dre*PONÈRE > *pon.dre*

Varietats del català central septentrional i del valencià meridional:

TEMÈRE > *tem.bre*FUMÈRE > *fum.bre*PLANGÈRE > *plany.dre*

Varietats del valencià meridional:

CONOSCÈRE > *coneix.tre*CONSUÈRE > *cus.dre*

c) Enfortiment de la bategant

Varietats del català central septentrional:

MOLÈRE > *mol.re*PONÈRE > *pon.re*TEMÈRE > *tem.re*FUMÈRE > *fum.re*

d) Creació de noves obertures complexes

Varietats del català central septentrional:

VINCÈRE > *ven.çre*FUGÈRE > *fu.grè*PLANGÈRE > *pla.nyre*CRESCÈRE > *crei.xre*CONOSCÈRE > *conei.xre*STRINGÈRE > *estre.nyre*

(2) Solucions morfològiques: canvi de classe flexiva

TORRÈRE → *torrar*FUGÈRE → *fugir*TREMÈRE → *tremir*CONSUÈRE → *cosir**TORCÈRE → *torçar* (alternant amb *tòrcer* en algunes varietats)*TORCÈRE → *torcir* (varietats del català central septentrional)CURRÈRE → *corrir* (varietats del català central septentrional i alguerès)TEMÈRE → *temir*, PLANGÈRE → *planyir*, VINCÈRE → *vencir*, CRESCÈRE → *creixir* (alguerès)

(3) Solucions lèxiques: ús de (quasi)sinònims i perífrasis

TREMÈRE → TREMULÀRE > *tremolar* (afixació i canvi de conjugació motivada per l'afix)*tenir por* (per *témer*), *doblegar* (per *tòrcer*), *pitjar* (per *prémer*), *pasturar* (per *péixer*)

Entre els casos analitzats, crida l'atenció l'evolució del verb CURRÈRE en les varietats del català central septentrional, que han recorregut sempre a solucions fonològiques altres que el manteniment de la vocal medial (això és, l'epèntesi consonàntica, l'enfortiment de la bategant o l'acceptació de nous grups consonàntics), de manera que han evitat, en conjunt, l'existència de verbs en *-er*, els quals formen un grup limitat.¹ En aquest escenari, el verb CURRÈRE, per les seves característiques fonològiques, no podia ser reparat per cap de les solucions esmentades (CURR'ERE > **curr.dre*, **curr.re*, **cur.rre*), per la qual cosa es va recórrer —com a últim recurs— a un canvi de conjugació: CURRÈRE → *corrir*. Aquesta dada, aïllada, demostra que poden existir casos de migració conjugacional motivada. L'objectiu del present treball és aportar noves proves a favor d'aquesta

1. Formen aquest grup els verbs següents: *atènyer*, *córrer*, *créixer*, *empènyer*, *estrènyer*, *fènyer*, *fúmer*, *merèixer*, *néixer*, *péixer*, *pertànyer*, *plànyer*, *prémer*, *témer*, *tòrcer*, *trémer*, *vèncer* i els seus derivats.

tesi mitjançant l'estudi d'un cas extraordinari de canvi conjugacional que presenta el català de l'Alguer, segons el qual uns verbs amb determinades característiques fonològiques s'assignen regularment a una classe flexiva que inicialment s'originà per influència del sassarès. La troballa és especialment rellevant si es té en compte que en les llengües del món pràcticament no existeixen casos d'assignació flexiva condicionada per factors fonològics (veg. Corbett 2009: 6).

I. LA FLEXIÓ VERBAL DE L'ALGUERÈS

L'alguerès presenta les tres conjugacions verbals generals del català, dividides en subgrups —o *subclases* verbals— d'acord amb la presència o absència d'afixos temàtics postradicals —o *extensions* o *increments* temàtics, conforme a l'anàlisi de Viaplana (1984, 1986, 2005)— al llarg del paradigma flexiu (veg. Rovira 1993, Lloret/Viaplana 1998): la I conjugació conté verbs sense increment (*cantar*), verbs amb increment velar *c/g* (*canviar*) i verbs amb increment palatal *eig/etj* (*odiar*); la II conjugació conté verbs sense increment (*perdre*, *conèixer*) i verbs amb increment velar *c/g* (*beure*), i la III conjugació conté verbs sense increment (*dormir*, amb metàtesi en alguerès oral: *romir*) i verbs amb increment palatal *eix* (*servir*) (veg. (4)).

(4) I conjugació:	Subclasse a:	<i>cantar</i>	(sense increment)
	Subclasse b:	<i>canviar</i>	(amb increment velar <i>c/g</i>)
	Subclasse c:	<i>odiar</i>	(amb increment palatal <i>eig/etj</i>)
II conjugació:	Subclasse a:	<i>perdre</i> , <i>conèixer</i>	(sense increment)
	Subclasse b:	<i>beure</i>	(amb increment velar <i>c/g</i>)
III conjugació:	Subclasse a:	<i>dormir</i>	(sense increment)
	Subclasse b:	<i>servir</i>	(amb increment palatal <i>eix</i>)

La forma de l'increment velar és idèntica en les dues conjugacions en què apareix (*c/g*: /*g*/) i la distribució d'aquest afix al llarg del paradigma flexiu coincideix en les dues conjugacions excepte en el participi (*begut* vs *canviat*) (veg. (5)).²

(5) 1 PI:	be-c
	canvi-c
PS:	be-gu-i/is/i/~em/~eu/in
	canvi-gu-i/is/i/~em/~eu/in

2. Les persones verbals s'indiquen amb la numeració 1-6, i els temps verbals, d'acord amb les abreviatures següents: PI = present d'indicatiu, PS = present de subjuntiu, IS = imperfet de subjuntiu, Imp = imperatiu, Part = participi, Fut = futur, Cond = condicional. Els símbols ~ i ** al davant d'una forma o d'un paradigma indiquen que, segons el model de llengua escrita aprovat per l'IEC per a l'alguerès (veg. Scala 2003), s'accepten les formes amb increment i sense (~) o només les formes sense increment (**).

IS:	~be-gu-essi/essis/essi/éssim/éssiu/essin ~canvi-gu-essi/essis/essi/éssim/éssiu/essin
3 Imp: ³	be-gu-i canvi-gu-i
Part:	be-g-ut <i>canvi-at</i>
Fut:	**be-gu-eré/eràs/erà/erem/ereu/eran **canvi-g-aré/aràs/arà/arem/areu/aran
Cond:	**be-gu-eriva/erives/eriva/erívem/eríveu/eriven **canvi-g-ariva/arives/ariva/arívem/aríveu/ariven

La forma de l'increment palatal és diferent en les dues conjugacions en què apareix (*eig/etj*: /'edʒ/ en la 1c vs *eix*: /'eʃ/ en la 1nb), però la distribució d'aquests afixos al llarg del paradigma flexiu de les dues conjugacions és idèntica (veg. (6)).⁴

(6) 1, 2, 3, 6 PI:	serv-eix-Ø/es/Ø/en odi-etj-Ø/es/a/en
1, 2, 3, 6 PS:	serv-eix-i/is/i/in odi-etj-i/is/i/in
2, 3 Imp:	serv-eix-Ø/i odi-etj-a/i

L'increment velar de la subclasse 1nb (model: *beure*) i l'increment palatal de la subclasse 1nb (model: *servir*) segueixen la situació general de la flexió verbal del català. Per contra, l'aparició d'increments en la 1 conjugació així com la forma que pren l'increment palatal en la subclasse 1c (*eig/etj*) són innovacions que presenta l'alguerès. L'origen de l'increment *eig/etj* s'ha de buscar en el sassarès, que, com altres varietats de l'italià (varietats d'Abruzzo i Molise i de Còrsega, p. ex.), presenta verbs amb aquest afix, derivat dels verbs llatins en -IDIARE, per regularitzar el patró accentual del paradigma verbal (veg. (7)), tal com també fa l'increment *eix* en la 1 conjugació del català (veg. (8)): en general, la presència d'aquests afixos evita l'aparició de formes amb radical accentuat en el paradigma flexiu verbal.

- (7) a) Varietats d'Abruzzo i Molise (afix ['ejj]):
1, 2, 3, 6 PI: p. ex., [lakrə'mejjə] 'plora' (Hastings 2005)
- b) Varietat de Còrsega (afix ['ej]):
1, 2, 3, 6 PI: p. ex., [telefu'neju] 'telefono' (Dalbera-Stefanaggi 2005)

3. No s'inclou la persona 6 de l'imperatiu perquè en alguerès no s'utilitza (veg. Scala 2003: 60).

4. Per simplificar la notació, a (6) i més endavant a (8) s'indica amb una única grafia (*etj*) les formes dels verbs de la subclasse 1c que presenten increment.

(8) 1, 2, 3, 6 PI:	serv- ¹ eix-Ø/es/Ø/en	vs	4, 5 PI:	serv- ¹ im/ ¹ iu
	odi- ¹ etj-Ø/es/a/en	vs	4, 5 PI:	odi- ¹ em/ ¹ au
1, 2, 3, 6 PS:	serv- ¹ eix-i/is/i/in	vs	4, 5 PI:	serv- ¹ im/ ¹ iu
	odi- ¹ etj-i/is/i/in	vs	4, 5 PI:	odi- ¹ em/ ¹ eu
2, 3 Imp:	serv- ¹ eix-Ø/i	vs	4, 5 PI:	serv- ¹ im/ ¹ iu
	odi- ¹ etj-a/i	vs	4, 5 PI:	odi- ¹ em/ ¹ au

Des d'aquest punt de vista, la funció dels dos afixos palatals és idèntica, la qual cosa justifica que apareguin en les mateixes formes verbals a la I i a la III conjugació. Encara cal esbrinar, però, quins verbs de la I conjugació prenen aquest increment de forma sasseresca i distribució catalana. Hi ha algun patró o l'assignació a aquestes subclasses és del tot idiosincràtica? En la bibliografia, s'ha apuntat que prenen *eig/etj* (subclasse 1c) «sardismes, préstecs moderns de l'italià o verbs genuïns catalans molt poc usats» (Bosch 2002: 154). A (9) es recull la llista dels 25 verbs consignats en els treballs de Bosch (2002: 154) i Scala (2003: 52-53).

- (9) *animar, arruiar, atuar, augurar, considerar, criticar, darriar, dimenticar, educar, eliminar, espedeciar, estroniar, esvariar, fusilar, limitar, nadar, obligar, odiar, ocupar, preocupar, pronunciar, restaurar, senyalar, telefonar, variar*

Quant als verbs de la I conjugació amb increment velar (subclasse Ib), en estudis anteriors no es diu res sobre la possible causa de l'escampament d'aquest afix típic de la II conjugació cap a la I, i només Scala (2003: 51) apunta que es conjuguen en aquest grup verbs en *-iar* i *pouar* (veg. (10)).

- (10) *assetiar, batiar, canviar, copiar, criar* (per *crear*), *enrabiari, estudiar, somiar, triar, pouar*

L'observació atenta dels verbs de les dues llistes anteriors posa de manifest que la majoria dels verbs esmentats tenen radicals acabats en vocal:⁵ tots els verbs (10/10) de la llista amb increment velar i més d'una tercera part (9/25) dels de la llista amb increment palatal. La hipòtesi que es desenvolupa en aquest estudi (apuntada a Lloret 2004) és que l'assignació dels verbs de la I conjugació amb radical acabat en vocal a les subclasses amb increment no és fortuïta, sinó que es troba condicionada pel fet que la presència d'aquest afix en la primera persona del singular del present d'indicatiu (que presenta la terminació «zero» pròpia del català insular) repara les formes fonològiques que resultarien sense l'increment, això és, formes flexionades que terminarien en vocal de radical (del tipus **estudi*, **canvi*, **evacu*, **tatu*), estructura que en general el català re-

5. S'inclouen també els verbs amb radical acabat en dues vocals, com ara *arrui-ar*, encara que la darrera «vocal» del radical podria ser considerada subjacentment semivocàlica en algunes anàlisis fonològiques.

butja.⁶ Així, en català els mots acabats en vocal sufixal no són problemàtics (com ara *oss-i*, *eter-i*, *lact-i*; *estudi-ï*, *canvi-ï*, *evacu-ï*, *tatu-ï*, etc.); en canvi, els que acaben en vocal de radical —perquè no han rebut cap marca explícita de flexió— solen alterar-se, més o menys regularment. En els noms acabats en *-i*, per exemple, la situació es resol amb l'addició d'una consonant final (*gèni[t]*, *prèmi[t]*, *cànvi[t]*, *armàri[t]*, etc.), que és un recurs fonològic força estès en la llengua oral catalana (veg. Bibiloni 2002: 284 i, per al cas concret de l'alguerès, Scala 2003: 31).⁷ En la flexió verbal, la situació es resol de manera sistemàtica, però divergent segons el dialecte: en balear, les formes verbals de primera persona del singular del present d'indicatiu que acaben en vocal de radical afegeixen un element semivocàlic final (*estudi[j]*, *canvi[j]*, *cre[j]*, *evacu[w]*, *tatu[w]*, etc.; cf. les formes de subjuntiu *estudi-[i]*, *canvi-[i]*, *cre-[i]*, *evacu-[i]*, *tatu-[i]*, etc.), mentre que en alguerès prenen increment velar o palatal (*estudi-c*, *canvi-c*, *cri-c*, *evacu-eig*, *tatu-eig*, etc.). És a dir, l'alguerès recorre a una solució morfològica —el canvi de subclasse verbal— per solucionar el problema fonològic que apareixeria en les primeres persones del singular del present d'indicatiu, una reparació morfològica que per extensió acaba alterant tot el paradigma flexiu dels verbs afectats; el balear, per contra, opta per una reparació fonològica puntual, que no altera el paradigma de flexió.⁸

II. ELS VERBS AMB RADICAL ACABAT EN VOCAL EN ALGUERÈS

L'afirmació de l'apartat anterior (això és, que en alguerès els verbs amb radical acabat en vocal es conjuguen en subclasses amb increment per causes fonològiques) es basava en observacions fetes a partir d'un corpus petit. En aquest treball, amb el propòsit de confirmar aquesta tesi, s'ha ampliat notablement la base empírica de la recerca. Així, primer, es va elaborar un corpus d'uns 150 verbs amb radical acabat en vocal a partir de la informació extreta

6. En català, els radicals acaben majoritàriament en consonant (veg. Pérez Saldanya 1998). La tendència universal que presenten els mots a terminar en consonant s'explica per raons psicolingüístiques, ja que una consonant indica millor que no pas una vocal el límit de mot. En teoria de l'optimitat aquesta tendència es recull en la restricció FINAL-C («Every prosodic word ends in a consonant», veg. McCarthy/Prince 1994), que s'utilitza a Bonet/Lloret (2005), per exemple, per explicar la forma de determinats grups enclítics en català central.

7. L'alguerès presenta la forma *àpiu*, amb canvi d'al·lomorfs flexiu (-[u] en comptes de «zero» en formes masculines) allà on altres varietats del català opten per la reparació fonològica més corrent: *àpi[t]* (amb epèntesi consonàntica). Ultra influències foranes, es pot interpretar com una reparació morfofonològica, alternativa a la fonològica, provocada pel mateix problema fonològic.

8. També pren increment el verb *restaurar* de la llista (9) (subclasse 1c), la primera persona del present d'indicatiu del qual (*restaur-eig*) acabaria altrament en diftong decreixent seguit de líquida (**restaur*), que és una altra de les terminacions àmpliament rebutjades en la llengua oral catalana (veg. Lloret 2002b: 222).

del diccionari català invers de Mascaró/Rafel (1990), del diccionari alguerès de Sanna (1998) i dels treballs de Bosch (2002) i Scala (2003). A continuació, es van realitzar enquestes a 2-3 informants, d'acord amb la metodologia emprada en el *Corpus Oral Dialectal* (COD) de la Universitat de Barcelona (veg. Viaplana et alii 2007: Criteris), els quals van acceptar —com a reals o possibles— un centenar dels verbs proposats i van afegir-ne uns quants, típicament alguerosos, no previstos en la llista inicial, amb un resultat final de 116 verbs. Tots aquests verbs van ser conjugats —sense excepció— en subclasses amb increment. La taula de (11) sintetitza els resultats obtinguts. Dels 116 verbs enunciats, 93 acaben en *-iar* i 23 en *-uar*; significativament, 37 d'aquests verbs (23 en *-iar* i 14 en *-uar*), tot i ser considerats poc usats, també van ser sistemàticament conjugats en subclasses amb increment. La gran majoria (99 verbs) es van conjuguar en la subclasse amb increment palatal (*ic*); uns quants (13 verbs), en la subclasse amb increment velar (*ib*), i 4 verbs van presentar variació (això és, es van conjuguar tant amb increment palatal com amb increment velar).

(11)	<i>ia</i> (0)	<i>ib</i> (13)	<i>ic</i> (99)	Variació (4)
<i>-iar</i> (93)	0	11 + 1 (poc usat)	56 + 22 (poc usats)	3
<i>-uar</i> (23)	0	1	7 + 14 (poc usats)	1

La llista concreta dels verbs enunciats es detalla: a (12), amb increment velar (subclasse *ib*); a (13), amb increment palatal (subclasse *ic*), i a (14), amb variació. Els verbs que apareixen en cursiva són els que també es reportaven a Bosch (2002) i Scala (2003). Els verbs que apareixen entre parèntesis són formes alternatives que van proporcionar els informants, considerades més corrents en la llengua oral. Cal remarcar que, quan les formes alternatives no tenien radical acabat en vocal, aquestes van ser sempre conjugades en la subclasse sense increment (com ara *jo pronunç*, de *pronunç-ar* vs *jo pronunci-eig*, de *pronunci-ar*), la qual cosa referma la tesi proposada.

- (12) *a*) Verbs en *-iar* (subclasse *ib*):
assetiar, batiar, canviar, copiar, criar, estudiar, fiar, somiar, triar
 enviar, estropiar
 • Poc usats: *enrabiar* (agueiar: subclasse *ic*)
- b*) Verbs en *-uar* (subclasse *ib*):
puar [pu'wa] > [pu'a] (1 PI: [pu'uk] o [puwk] > [puk], veg. Scala 2003: 51)
- (13) *a*) Verbs en *-iar* (subclasse *ic*):
aruiar, atuar, darriar, esperdeciar, estroniar, esvariar, odiar, variar
 afiliar, aliar, ampliar, anoiar-se, anunciar, apreciar, apropiar, avariar, calumniar, contrariar, desmaiar-se, distanciar, divorciar, domiciliari, elogiar, encipriar, endimoniari, engabiari, enguiriari, enunciar, envidiar, esfurir, es-

maniar, espiar, esquirriar, estipendiar, evidenciar, exiliar, expatriar, expiar, expropiar, extasiar, fotocopiar, gloriar, gonfiar, humiliar, industrial, iniciar, llicenciar, oliar, premiar, privilegiar, propiciar, reconciliar, remedi-ar, reengraciar, sentenciar, testimoniar

- Poc usats: agueiar, aixiriar, ajamboliar, amnistiar, arriar, auxiliar, contagiar (cundir), denunciar (denunçar), despropiar, encomiar, enfuriar-se, enjoiar, espoliar, foliar, incendiar (brujar, posar foc), insidiar, inventariar, negociar, obsequiar, parodiar, *pronunciar* (pronunçar), radiar

b) Verbs en *-uar* (subclasse 1c):

atuar

continuar, evacuar, habituar, insinuar, situar, tatuar

- Poc usats: adauar, ansinuar, atenuar, avaluar, (en)creuar, desnua, efectuar, enalguar, escuar, exceptuar, graduar, individuar, perpetuar, puntuar

(14) a) Variació segons l'informant:

enjuriar (1 PI: enjuric / enjurieig)

judiciar (1 PI: judic / judiqueig)

b) Variació per part del mateix informant:

ajuar (1 PI: ajuc ~ ajueig)

atrofiar (1 PI: atrofíc ~ atrofieig)

CONCLUSIÓ

En definitiva, la flexió verbal de l'alguerès mostra un cas de predictibilitat en l'assignació d'elements lèxics a classes flexives condicionada fonològicament: els verbs de la 1 conjugació amb radical acabat en vocal es conjuguen en subclasses amb increment per evitar primeres persones del singular del present d'indicatiu acabades en vocal de radical; uns pocs, marcats lèxicament, prenen l'increment velar (subclasse 1b), de forma i distribució catalana, i la resta, per defecte, prenen l'increment palatal (subclasse 1c), de forma sasseresa i distribució catalana. El canvi flexiu en la primera persona del singular del present d'indicatiu ha arrossegat, per homogeneïtat, la resta del paradigma, que presenta l'increment en les mateixes formes que els altres verbs que es conjuguen en subclasses amb increment.

MARIA-ROSA LLORET
Universitat de Barcelona

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Bibiloni 2002: Gabriel BIBILONI, «Elisió de *-n* i *-r*, distribució de ròtiques i altres fenòmens», dins Solà et alii (2002: 251-285).
- Bonet / Lloret 2005: Eulàlia BONET / Maria-Rosa LLORET, «More on alignment as an alternative to domains», *Probus*, 17.1, 37-78.

- Bosch 2002: Andreu BOSCH, *El català de l'Alguer*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Corbett 2009: Greville CORBETT, «Canonical inflectional classes», dins Montermini et alii (2009: 1-11).
- Dalbera-Stefanaggi 2005: Marie-José DALBERA-STEFANAGGI, «Corsica», dins Maiden/Parry (2005: 303-310).
- Hastings 2005: Robert HASTINGS, «Abruzzo and Molise», dins Maiden/Parry (2005: 321-329).
- Lloret 2002a: Maria-Rosa LLORET, «Canvi lingüístic i variació fònica», dins M. Antònia Cano / Josep Martines / Vicent Martines / Joan J. Ponsoda (ed.), *Les claus del canvi lingüístic*, Alacant, Institut Universitari de Filologia Valenciana / Ajuntament de la Nucia / Caja de Ahorros del Mediterráneo, 331-364.
- 2002b: Maria-Rosa LLORET, «Estructura sil·làbica», dins Solà et alii (2002: 195-249).
- 2004: Maria-Rosa LLORET, «Efectes col·laterals de la desinència 'zero' en la flexió verbal algueresa», dins *Estudis de llengua i literatura catalanes*, XLIX, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 234-266.
- 2009: Maria-Rosa LLORET, «Changes in inflectional class as a means to repair phonology», dins Montermini et alii (2009: 22-34).
- Lloret / Viaplana 1998: Maria-Rosa LLORET / Joaquim VIAPLANA, «Variació morfològica. Variants morfològiques», *Caplletra*, 25, 43-62.
- Maiden / Parry 2005: Martin MAIDEN / Mair PARRY (ed.), *The dialects of Italy*, Londres, Routledge.
- Mascaró / Rafel 1990: Joan MASCARÓ / Joaquim RAFEL, *Diccionari català invers amb informació morfològica*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- McCarthy / Prince 1994: John J. MCCARTHY / Alan PRINCE, «The emergence of the unmarked: optimality in prosodic morphology», dins Mercè González (ed.), *Proceedings of the North East Linguistics Society 24*, Amherst (Massachusetts), Graduate Student Linguistics Association, 333-379.
- Montermini et alii 2009: Fabio MONTERMINI / Gilles BOYÉ / Jesse TSENG (ed.), *Selected proceedings of the 6th décembrettes: morphology in Bordeaux*, Somerville (Massachusetts), Cascadilla Proceedings Project.
- Pérez Saldanya 1998: Manuel PÉREZ SALDANYA, *Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica*, València, Universitat de València.
- Rovira 1993: Jaume ROVIRA, *Morfologia verbal regular algueresa*, treball de recerca, inèdit, Barcelona, Universitat de Barcelona.
- Sanna 1998: Josep SANNA, *Diccionari català de l'Alguer*, l'Alguer / Barcelona, Fundació del II Congrés de la Llengua Catalana / Regina.
- Scala 2003: Luca SCALA (ed.), *Català de l'Alguer: criteris de llengua escrita*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Solà et alii 2002: Joan SOLÀ / Maria-Rosa LLORET / Joan MASCARÓ / Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, vol. 1, Barcelona, Empúries.
- Viaplana 1984: Joaquim VIAPLANA, «La flexió verbal regular del valencià», dins *Miscel·lània Sanchis Guarner*, I, València, Universitat de València, 391-407 (reeditat i revisat dins Antoni Ferrando (ed.), *Miscel·lània Sanchis Guarner*, III, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, 381-423).
- 1986: Joaquim VIAPLANA, «Morfologia flexiva i flexió verbal catalana», *Llengua & Literatura*, 1, 385-403.

— 2005: Joaquim VIAPLANA, «Velar Verbs and Verbal Classes in Catalan», *Catalan Journal of Linguistics*, 4, 225-247.

Viaplana et alii 2007: Joaquim VIAPLANA / Maria-Rosa LLORET / Maria-Pilar PEREA / Esteve CLUA, *COD. Corpus Oral Dialectal*, publicació en CD-ROM, Barcelona, PPU / Departament de Filologia Catalana, Universitat de Barcelona.